

(Với các bạn trẻ: Với sự khái quát của những người ngoài 70, chúng tôi quan niệm rằng các thế hệ trẻ Việt Nam và hội ngoại, nhất là M, luôn luôn quan tâm đến những biến động xã hội, kinh tế, chính trị của thế giới quanh mình. Với ý nghĩ đó mới có bài viết này coi như một cố gắng chia sẻ cùng các anh chị Đào Nh)

Sau những buổi họp có tính chất khốn trùng của những chủ tịch có đủ chủ nguy hiểm tài chính M và thế giới: từ Viện đại học Harvard hôm 25/9/08 với các giáo sư kinh tế: Jay Light, Robert Merton, Robert Kaplan, N.Gregory Mankiw...dẫn đầu và tham gia của bà Viện Trußng Drew Faust; từ Tòa Bạch Ốc hôm 11/10/08 giữa Tổng thống Bush với các nhà lãnh đạo kinh tế hàng đầu của nhóm G7, và của nhiều quốc gia khác, những biến pháp chủ nguy hiểm kinh tế đã được ban hành cùng khắp thế giới trong đó có cái Bill 700 của M Kim của Hoa Kỳ, Tổng Trßng Chßng Khoán trên toàn thế giới từ Âu sang Á, đến M và nhất là Dow Jones với nhịp độ suy thoái, và hôm nay thế trßng Wall Street với những cơn lốc!

<http://vneconomy.vn/2008102204348812P0C7/pho-wall-tiep-tuc-hoang-loan.htm>

Chúng ta thế khảo sát sự giao động của Stocks qua sự biến động của Dow Jones từ đầu tuần, thế Hai ngày 6/10 qua hết ngày thế Sáu 10/10/08. Khoảng thời gian chỉ với với 5 ngày, có những biến động chóng nó dài gần bằng một thế kỷ, kể từ năm Đßi Khßng Hoßng 1932- Great Depression- đến nay. Biến động của Dow Jones nằm trong ngày thế Sáu song thế p, 10/10, đầu ngày Khßi Lßng của Dow có lúc gần 7000, làm cho thiên hạ kinh hoàng, các nhà đầu tư nhß sợ trong ác mộng. Trong suốt 112 năm lịch sử của của Stocks, chưa có tuần nào kinh hoàng như tuần vừa rồi và chưa có ngày nào mà biến động khủng khiếp như ngày thế Sáu, 10/10/08

! Cùng nó được vẽ vẽ vào giới chốt của ngày 10/10, chỉ khi chỉ 8451.19.(2). Đó cũng là chủ của Dow Jones vào ngày thế bảy 11/10/08

.

Sau một tuần lễ đầy biến động tài chính trên toàn thế giới và thế trßng Wall Street từ ngày thế Hai 6/10/08 qua ngày thế Sáu 10/10/08 Chủ mắt mình Dow Jones thôi, chưa kể các thế trßng của phần khác, đã mất 2,400 điểm, với giảm sút 18% khi chỉ chỉ, từ 8,400 về M kim.

Có nhiều người, trong đó có TNS McCain là người viên t ng th ng c a đ ng C ng Hòa, than phiền s dĩ có tình tr ng tài chính t h i nh hôm nay là do lòng tham không đáy c a nhóm tài phi t th tr ng Wall Street. Đi u đó đúng, nh ng chúng ta cũng nên nh r ng chính nh ng nhà tài phi t t th tr ng Wall Street cũng là n n nh n c a chính h . H cũng m t mát hay m t nhiều h n nh ng ng i khác! Nh v y, chúng ta có câu h i: hàng ch c Trillions M kim trong c ph n th tr ng (in Stock Market Value) bi n m t, nhiều trillions M kim c a quý H u trí, c a quý Ti t k m, và m t tài kho n to l n nhiều ngàn t M kim mà ng i dân tr góp ti n mua nhà (mortgage), ti n thu c quỹ d tr c a các ông ch h ng x ng đ tr l ng nhân công, t t c đ ng lo t bi n m t. H n 8,400 t c a Dows Jones qua m t tu n bi n đ ng v a r i cũng bi n m t... V y nh ng s ti n to l n y hi n gi ở đ u, ai là k đ c th s ti n y? Có ph i nh ng con'mèo m p c a th tr ng Wall Street'?(fat cats on Wall Street), nh ng tên trùm d u h a S audi Arabia ? Hay nó đang n m trong tay c a Chính ph Trung Qu c? (government of China ?)

Ngày nào đó ta có th đòi l i đ c ch ng? Hay s ti n to l n y bi n m t ch vì nó bi n m t! Nó không bao gi tr l i (3)

http://news.yahoo.com/s/ap/20081011/ap_on_bi_ge/where_s_the_money

...Nh ng câu h i đó đã v y kh n chúng ta trong nh ng tu n l qua. Tr l i nh ng câu h i y cũng là m c đích chính c a bài vi t này!

Có m t đi u có th làm cho chúng ta th t v ng n u có ai đó nói cho chúng ta hay là s ti n to l n đó không 'th c' nh 'Cash', ti n m t, chúng ta đang có trong túi hay trong checking account.

1- GS Robert Shiller, nhà kinh t h c c a Vi n Đ i h c Yale gi i thích:

"Khi ta có ý ni m r ng ta v a m t m t kho n ti n l n trong c ph n th t s không có gì có th ch ng minh kho n ti n y là có th t. Tr giá c a c ph n không gi ng nh ti n mà ta có- Tr giá c a c ph n ch là m t c tính. Kh an ti n ta có trong c ph n ch có th c trong trí t ng c a chúng ta mà thôi".

"The notion that you lose a pile of money whenever in the stock tanks is a "fallacy". The price

of a stock has never been the same thing as money- It's simply the best "guess" of what the stock is worth! It's in the people minds" (4)

GS Shiller lấy ví dụ :

"...m&t ng&i có ý định bán nhà, h& định giá với ng&i môi giới là h& sẽ bán cái nhà của h& với giá \$350,000. M&t tu&n sau cái nhà &y theo thị giá lại tăng lên \$400,000. Nh& thị ng&i chỉ nhà có ý nghĩ là mình với a m&t \$50,000. Nh& ng& sẽ tiến m&t &y chỉ là ông nghĩ nó nh& với d&a trên nh& ng ch&ng liệu xác đáng là thị giá, nh& ng& sẽ tiến \$50,000 &y lại là không có thất, nó chỉ có trong trí tưởng ng&a ông ta mà thôi.

V&y thì khi ta có đầu tư m&t số cổ phần trong Thị trường Đ&a &c ch&ng h&n, trong m&y m&i năm qua thị giá cổ phần cổ phần hình to mãi nh& bong bóng, nh&ng trong g&n m&t năm qua thị giá cổ phần cổ phần thị trường đ&a &c bị sụt th&p đ&n 20%, thì xem nh& ta m&t h&t 20% số tiến cổ phần mà ta đầu tư trong đó (sau khi nó đã hình to). Nếu thị trường đ&a &c không còn để khi năng đi&u hành nữa vì thị giá cổ phần cổ phần nó xu&ng th&p h&n 20% - đ&n m&c nó bị tê liệt luôn, đi đ&n phá sản, thì chúng ta m&t hoàn toàn tiến cổ phần chúng ta đầu tư trong đó. Ta tuyên bố ta m&t m&t số tiến &n sau khi m&y m&i năm đầu tư trong thị trường đ&a &c. Đi&u đó đúng vì nó th& hiện rành rành trên Account Statements! Nh&ng trong thực tế, số tiến &n &y không có thất, đó chỉ là &c tính trị giá cổ phần mà ta có!(sau khi nó hình to).

2- GS Dale Jorgenson, Giáo sư kinh-t& vĩ&n đ&i h&c Harvard cũng có nh&ng giới thích t&ng t& :

"Ch&ng nào mà b&n còn nghĩ rằng số tiến mà b&n bỏ m&t trong cổ phần thị trường giới ng&nh số tiến, b&c m&t (cash) mà b&n đang có trong ví của b&n thì lúc &y b&n vẫn còn v&p ph&i nh&ng sai lầm &n."

" Still, you run into trouble when you think of that potential money as being the same thing the cash in your purse or your checking account. That's a big mistake!"..

Và GS Jorgenson giới thích &n k& :

...Then chốt giữ mã vốn đỏ là như thế này: Bây giờ rủi trong túi bạn hết tiền. Không sao. Bạn vốn còn tiền cho bạn sống, nếu cách đây một năm bạn bán cái nhà bạn sống, hay bạn rút tiền từ một công ty nào đó mà bạn có. Bạn để dành một giờ số tiền này một nơi nào đó, bây giờ hết tiền, bạn lấy ra mà tiêu dùng. Số dĩ dĩ nhiên như thế là vì cách đây 1 năm thế trường đã tăng và công ty nào đó, chủ sở hữu. Nếu bạn hết tiền xài trong lúc này, mà bạn hy vọng rút tiền trong quỹ hưu trí ra để tiêu dùng, bạn sẽ thất vọng là vì bạn không hưởng một đồng nào từ quỹ hưu trí cũ, vì quỹ hưu trí vốn bị mất, phá sản... Nếu bạn đem một công ty nào đó mà bạn có, để từ trong nhiều công ty tài chính (financial stocks), nếu chúng may mắn thì giá trị công ty tài chính này sẽ đến 80%. Bạn cũng phải chấp nhận chúng mất mát với phần bạn! GS Jorgenson nhắc lại cho ta như thế xa xưa loài người không hề bán khoản vốn vốn để trả giá đồng tiền mà họ có. Trước thế kỷ 9, trước khi đồng tiền giấy ra đời ở Trung Quốc, nhân loại dùng đồng tiền cứng (solid money), như đồng tiền vàng 'gold coins', giá trị của nó dĩ nhiên bằng đồng tiền vàng thật. Vào thời kỳ, loài người bắt đầu tiền cho vì lý do đơn giản và công thức là: họ xài hết tiền, họ đã đánh cắp, họ đánh mất đầu đó, hay họ mất trong những thiên tai như bão, lụt, hỏa hoạn...Ngày xưa tiền ai, trên tay người này. Những thời nay đồng tiền dĩ nhiên giá trị trên nhiều nền tảng khác nhau, có nhiều loại tiền khác nhau: Mỹ kim, Bảng Anh, Yên Nhật, Nhân dân tệ TQ, tiền Đồng VN...và nó cần phải luôn luôn đi đồng (lưu thông) như dòng nước. Lưu thông đồng tiền càng xiết, càng nhanh kinh tế càng phát triển, đồng tiền càng sinh ra nhiều lợi ích. Đồng tiền không đi đồng, nằm mãi trong túi của người sở hữu là đồng tiền yếu lỗi theo suy nghĩ kém của nền kinh tế. Thời nay người có tiền luôn luôn phải biết làm cho đồng tiền đi đồng mạnh, càng mạnh càng sinh lợi, bằng cách để từ số tiền mình có: mua công ty, để từ trong quỹ đầu tư kiếm, hay trong quỹ hưu trí... Họ lên men theo dõi sự tăng trưởng của nó. Họ thấy phần khi vì nghĩ rằng nếu họ bán nó vào lúc nó dĩ nhiên phình to, họ sẽ có một đồng tiền to lớn. Nhưng họ cũng biết rằng họ cũng phải chấp nhận rủi ro, mà cứ rủi ro xảy ra thì thiệt thòi. Ví dụ như hiện thời, sau mười năm ăn nên làm ra, bong bóng Công ty Cổ phần Đai ốc bị vỡ vì quá căng, cách đây hơn mười tháng, lợi theo sự xáo trộn kinh tế, tài chính hay sự sụp đổ của những thế trường công ty khác. Trả giá công ty nào đó dĩ nhiên cũng tăng xuống thì họ sẽ bán để bán tháo công ty nào đó với bất cứ giá nào trước khi nó phá sản (before they go to chapter eleven)! Dĩ nhiên họ sẽ thấy rằng họ mất mát một số tiền rất lớn trong đồng tiền họ để công ty trên Account Statements của họ cách đây mười tháng! Vậy thì cách đây mười tháng, khi họ để Account Statements trên công ty nào đó, họ thấy họ sở hữu một khi tiền lớn như thế, họ cũng phải nghĩ rằng "thầy dạy những không phải là dạy"! Họ có thể mất sạch một cách bất ngờ, không kịp trở tay. GS Jorgenson quả quyết:

" If you once thought your investment portfolio was as good as "a suitcase full of twenties", you might suddenly suspect that it's not!".

Và ông ta lý luận:

“Đúng theo lý luận, bạn và một mặt khác thì n. Nhưng không có nghĩa là có ai đó thì được số tiền đó cả bạn. Và bạn phải biết là bạn sai lầm, khi bạn cứ nghĩ là trên thị trường có một khối lượng tiền-cả (wealth) nhất định, chuyển từ nhóm người này sang nhóm người khác, từ qu& gia này sang qu& gia khác, từ định chế này sang định chế khác, nên cần thay đổi khi lên này thì xuống kia ...”.

Và ông ta quy& t&ng:

“Kh& i tiền-cả (amount of wealth) trên toàn thị trường, nên ta thấy trong biên độ này, nó chỉ biến động. Và ông cần giác ngộ là ai nghĩ rằng khi họ một mặt tài khoản trong thị trường của phần là phải có ai đó được thì, chỉ một lĩnh tài khoản đó, có thể là những những tên trùm giàu số đầu của phần (wealthy stock speculators) muốn làm giàu thêm bằng cách âm mưu làm cho thị trường của phải biến động. Jorgenson xác quyết mà khi thị trường của phải biến động, những những tài chánh xuất hiện, thì những con mèo mập ở thị trường Wall Street cũng như những tên trùm đầu của phần cũng đầu bù s& t&ng, cũng biến mất từ những ai (losing their shirts). Dĩ nhiên những kẻ này sẽ phê phán xa hoa khi thị trường của phần còn trong thời kỳ hoang thổ, phần ch& n, ch& a biến số p&.(5)

Vậy thì ta thấy gì hàng chục ngàn tỷ trong Thị trường Tr& giá C& phần (Stock Market Value), trong Kh& i lượng biến của các công ty của phần như Dow Jones, như NYSE...? Nó h& h& th& c th& c, số c số c không không! Nếu bạn nó “không”, thì sao có nhiều cá nhân phải từ bỏ, nhiều xã hội tiêu vong, có khi cả một chính phủ sụp đổ vì nó? Hãy nhìn lại thời Đ& i Kinh Ho&ng, Great Depression, 29-32, cả thị trường tang t&ng vì nó! Nếu bạn nó ‘th& c’. Thì bây giờ nó ở đâu? Ai được thì nó? Và có ai đã th& c số sụp đổ nó ch& a? Hay ngược lại ta chỉ thấy nó trong trí tưởng, trên những mặt giấy của và những hàng ch& và hàng số dài nh& n mà ngược lại ta gọi là Account Statements. Account Statements chỉ là một mặt giấy báo cáo cho bạn hay bạn là người sở hữu một lượng của phần trên giá hàng tỷ đô la. Nhưng bạn có thể bán những của phần để lấy tiền mặt (cash), được hay không, là một chuyện khác. Nhưng là trong thời buổi này, giá cả mà của phần đang biến động!

GS Jorgenson quy& t&ng:

“If you once thought your investment portfolio was as good as a suitcase full of twenties, you may suddenly suspect it’s not”!

Thị m i hay, “th y dz y nh ng không ph i dz y”! Chúng ta hãy tr i v i GS Robert Shiller c a Vi n Đ i h c Yale:

“Khi ta có ý ni m r ng là ta đ c hay m t m t kho n ti n l n trong c ph n, th t s không có gì mình ch ng là kh an ti n là có th c, đó ch là o t ng (a fallacy). Tr giá c a c ph n không gi ng nh ti n m t (cash) mà ta có. Tr giá c a c ph n ch là m t c tính (guess). Kho n ti n ta có trên c ph n ch có trong trí t ng c a chúng ta mà thôi.”!

Trong cu c đ a ch n tài chính hôm nay, không th b o ai đ c, ai m t. T t c th gi i đ u chung m t s ph n, ai cũng ch u đ ng m t mát. Có k m t nhi u h n, có ng i m t ít h n.. Nó là c n phong ba th i qua đ a c u, nh ng cây đ i th bao gi cũng b thi t thời, tại h i nhi u h n, nh ng qu c gia phát tri n có n n kinh t , h th ng tài chính l n h n thì b kh ng ho ng, m t mát tr m tr ng h n. Chúng ta nên nh hàng ch c ngàn t M kim mà Th gi i và M m t trong trong cu c đ a ch n tài chính hôm nay, là m t vĩnh vi n, không bao gi tr i. Hay nói theo quan đi m c a Dale Jengerson: “that’s a permanent loss because those folks are not coming back”!

Trong bu i h p v i các nhà lãnh đ o tài chính c a nhóm G7, và các qu c gia khác t i th đô Washington, T ng th ng Bush đã kêu g i s h p tác toàn c u (Collaborative action) đ ng n ch n suy thoái tài chính hi n t i. Ngày th hai 13/10 cũng trong bu i h p t i Washington, b tr ng tài chính M , Henri Paulson, khuy n cáo tr c các nhà lãnh đ o kinh t c a G7 và các qu c gia khác:

“Ch nghĩa cô l p và chính sách T b o h ch làm cho tình tr ng kh ng ho ng lan r ng mà thôi-Isolizationism and protectionism could worsen the spreading financial crisis...”

Chúng ta th y, không ph i ch có M m i b ra 700 t M kim đ hà h i t p s c cho c ch th tr ng v n hành tr i. Ngay c t i các qu c gia trong C ng đ ng Âu, EU, cũng b ra m t s l ng cũng g n b ng M đ c ch n đ ng c n suy thoái tài chính c a qu c gia h . Các n c Nga, Trung Qu c, Nh t, Singapore... cũng có hành đ ng t ng x ng nh v y.

Nh v y ng n ch n suy thoái và ph c h i kinh t tài chính hôm nay là nghĩa v qu c t ch không ph i riêng ai.(6)

<http://vneconomy.vn/2008102204348812P0C7/pho-wall-tiep-tuc-hoang-loan.htm>

Đi&u đó mình xác m& t l& n n& a, trong c& n bi& n đ& ng tài chính hôm nay, t& t c& m& i ng& i đ& u ch& u đ& ng nh& ng m& t mát, đ& u chung m& t s& ph& n, không có v& n đ& k& đ& c ng& i m& t./.

GHI CHÚ-NGU& N

(1) Yahoo.News, Oct 11,08- by Jennifer Loven & Martin Crutsinger, AP writers:

Bush, Allies seek to calm jittery investors

(2) The Wall Street Journal Oct 11, 08. by E. S. Browning & Graig Karmin AP writers

Wild Day Laps Worst Week Ever For Stocks

(3) Yahoo.News- Eric Carvin AP Writer- Oct, 11,2008

All the money you've lost where did it go?

http://news.yahoo.com/s/ap/20081011/ap_on_bi_ge/where_s_the_money

(4) Xem số # (3)

(5) Xem đồ n củ i củ a bài

All the money you've lost where did it go

Yahoo News – Eric Carvin AP Writer

(6) VNEconomy 23/10/08 Duy Cuong

<http://vneconomy.vn/2008102204348812P0C7/pho-wall-tiep-tuc-hoang-loan.htm>